

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

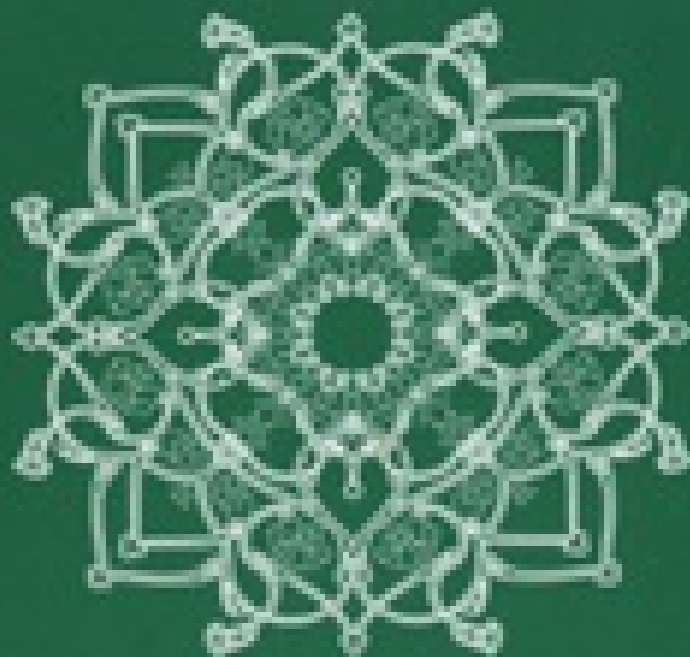
الرأیا
علیها یصی

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

سنت جماعت در

نماز و عید غدیر

گزیده ای از تقریرات درس خارج فقه مرجع عالیقدر
حضرت آیت ا... العظمی حاج میرزا محمد حسن احمدی طبیب یزدی

مطوّران: دانشمندان محترم و محققان برجسته

شیخ علی اکبر میرزایی
میرزا علی سلیمانی یزدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سنت جماعت در نماز عید غدیر میثاق با ولایت

نویسنده:

محمد حسن احمدی فقیه یزدی

ناشر چاپی:

آیات بینات

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	سنت جماعت در نماز عید غدیر میثاق با ولایت
۶	مشخصات کتاب
۶	اشاره
۱۲	سنت سابقه دار نماز جماعت غدیر
۱۷	اثبات مشروعیت جماعت در نماز عید غدیر
۱۸	گفتار و اقوال علما
۲۰	دلایل جواز اقامه نماز غدیر به صورت جماعت
۲۷	تقدم و تأخیر در خطبه و نماز
۲۸	علنی کردن خطبه غدیر و نماز آن روز از ناحیه حضرت امام رضا علیه السلام
۳۰	اشاره ای کوتاه به جواز جماعت نماز در روز عید غدیر از زاویه ای دیگر
۳۲	سخنی درباره نماز عید فطر و قربان و ارتباط آنها با نماز عید غدیر
۳۴	نماز باران و استسقاء
۳۵	اقامه نماز عید سعید غدیر
۳۶	فتوای حضرت آیه ... العظمی بهجت قدس سره
۳۶	فتوای حضرت آیه ... العظمی احمدی فقیه مدظله
۳۹	درباره مرکز

سنت جماعت در نماز عید غدیر میثاق با ولایت

مشخصات کتاب

سرشناسه : احمدی فقیه، محمدحسن، 1330 - 1389.

عنوان و نام پدیدآور : سنت جماعت در نماز عید غدیر میثاق با ولایت [کتاب] / تقریرات دروس خارج فقه محمدحسن احمدی فقیه یزدی؛ با مقدمه محمدحسین احمدی فقیه یزدی.

مشخصات نشر : قم: آیات بینات، 1394.

مشخصات ظاهری : [232] ص. : مصور.

شابک : 140000 ریال: 4-02-7067-600-978

وضعیت فهرست نویسی : فایا

یادداشت : کتابنامه: ص. [226]-228.

موضوع : نماز عید غدیر خم

موضوع : *Prayer of 'Id al-Ghadir

شناسه افزوده : احمدی فقیه، محمدحسین، مقدمه نویس

رده بندی کنگره : 3س9/الف3/187/6BP

رده بندی دیویی : 297/353

شماره کتابشناسی ملی : 3980933

خیراندیش دیجیتال : جناب آقای سید علی بحرینی به نیابت از مرحومه حاجیه خانم کسایی _ گروه هم پیمانان موعود غدیر.

ص: 1

اشاره

انتشارات آیات بینات

اشاره به سنت جماعت در نماز روز عید غدیر

گزیده ای مختصر از تقریرات درس خارج فقه

حضرت آیه... العظمی حاج میرزا محمد حسن احمدی فقیه یزدی

مقرران.... شیخ علی اکبر میرزایی و میرزا علی سلیمانی بروجردی

نوبت چاپ.....دوم - 1389

چاپ... زیتون

قطع... جیبی

تیراژ... 3000

قیمت.... 800 تومان

شابک.... 8-4-90647-600-978

ص: 2

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ ثُمَّ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی خَیْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِیْنَ.

فقهای شیعه در زمان غیبت حضرت ولی عصر علیه السلام دژ محکمی برای دفاع از حریم قرآن و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام هستند و سرپرست یتیمان آل محمد صلی الله علیه و آله در مباحث فقهی اند آنان با تلاش و مجاهدت و از خودگذشتگی و شناخت مقتضیات زمان، احکام الهی را بر اساس، ادله، استنباط میکنند و در اختیار عموم شیعیان قرار می. دهند این گونه است که مداد علما بر خون شهدا برتر است.

آن چه پیش رو دارید، خلاصه ای از تحقیق مفصل و جامع درباره مشروعیت جماعت در نماز روز عید غدیر (صلاة الغدير) است. این جزوه، تقریر درس خارج فقه حضرت آیه الله العظمی حاج میرزا محمد حسن احمدی فقیه یزدی مد ظله العالی درباره نماز روز عید غدیر (صلاة الغدير) و جواز اقامه آن به صورت جماعت است

ص: 3

امید است مورد توجه حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف قرار گیرد و اهل معرفت بویژه محققان و متدینان از آن استفاده کنند

خداوند متعال معظم له را برکت دهد و به عمرشان بیفزاید و مشمول ادعیه حضرت حجت علیه السلام قرار بدهد.

والسلام علینا وعلی عباد الله الصالحین

حوزه علمیه قم - علی اکبر میرزایی

آذر ماه 1387هـ - ش برابر با ذو الحجة 1429هـ - ق .

ص: 4

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَقَّهَنَا فِي الدِّينِ بِنُورِ وِلَايَةِ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، ثُمَّ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى شَاهِدِ كُلِّ مَشْهُودٍ وَصَاحِبِ
الْمَقَامِ الْمَحْمُودِ وَأَوْلَادِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصُومِينَ.

رساله ای که پیش روی خواننده عزیز است، متن تقریرات درس خارج فقه فقیه عظیم الشان مجدد فقه الشیعه در قرن پانزدهم از هجرت
نبی مکرم صلی الله علیه و آله حضرت آیه الله العظمی حاج میرزا محمد حسن احمدی فقیه دامت برکاته است ایشان به مناسبت کتاب
الصلاة، ابواب صلاة الجماعة، بحث «صلاة الغدير» را مستوفی مورد بحث قرار دادند.

مطالب آن نخست با تلاش فراوان برادر ارجمند و فاضل گرامی جناب حجة الاسلام والمسلمین آقای علی اکبر میرزایی تقریر و تحریر
گردید.

ص: 5

این کمترین نیز متن تقریر ایشان را ابتدا با متن نوارهای ضبط شده تطبیق دادم در مرحله دوم به تحقیق و مأخذیابی مطالب آن اقدام کردم

سپس در مرحله سوم با استفاده از تمام منابع فقهی موجود به تکمیل و تتمیم بحث و نقل اقوال بزرگان پرداختم

در نهایت نیز آن را تقریر و تحریر کردم

صلوات و سلام بر ارواح علمای اعلام سلف از این دین شریف اسلام و مذهب حق و حنیف تشیع، خصوصاً بر روح پاک و مطهر امام
راحل عظیم الشأن حضرت امام خمینی قدس سره باد.

العبد: الحقیق میرزا علی سلیمانی بروجردی

ص: 6

سنت سابقه دار نماز جماعت غدیر

«لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا» (1)

به ، یقین برای شما در (روش) فرستاده خدا، (الگویی برای) پیروی نیکو برای کسانی [از شما] است که امید به خدا و روز بازپسین دارند و خدا را بسیار یاد میکنند

1- به پاداشتن نماز در روز هجدهم ذو الحجة، الحرام در غدیر خم باجماعت فعل رسول الله صلی الله علیه و آله است.

بر اساس فرمان خداوند، تاسی و اقتدا به حضرت رسول

ص: 7

1- سوره (33) احزاب، آیه 21

اکرم صلی الله علیه و آله از سنتهای مؤکد است.

2- در کتاب شریف فقهی مقنعه فقیه اکبر مرحوم شیخ الاسلام مفید قدس سره آمده است که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله تجمع مردم را برای نماز در غدیر با جماعت دستور دادند با فرمان «الصَّلَاةُ جَامِعَةٌ» (برگزاری نماز باجماعت) مردم اجتماع کردند

3- پیش از ظهر دو رکعت نماز با جماعت اقامه کردند، آن گاه خطبه ای را القاء فرمودند و برنامه خلافت و ولایت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را علنی به مردم ابلاغ فرمودند(1)

4- برای مرحوم شیخ مفید قدس سره این مطلب آن قدر روشن و آشکار و واضح بوده است که شیخ غالب و عمده اساتید و مشایخ ما، حضرت آیه الله العظمی آقاضیاء الدین عراقی قدس سره نوشته است مرحوم شیخ مفید رحمه الله در زمان خود در میدان ، بغداد نماز غدیر را با هزاران تن اقامه کردند.

مرحوم آقاضیاء عراقی قدس سره شخصیتی است دقیق النظر و بدون دلیل فتوا نمی دهد نیز بدون مستند مطلبی را نقل نمی کند بلکه

ص: 8

1- المقنعة، باب صلاة يوم الغدير وأصلها.

مسلماً نزد آن، بزرگوار برنامهٔ شیخ الاسلام مفید رحمه الله درباره اقامه نماز در روز عید غدیر با جماعت مسلم و قطعی بوده است که بدین گونه نقل فرموده است.

البته در آن، نماز اهل تسنن نیز حضور داشتند؛ زیرا این تعداد نفر، از نظر جمعیت، بدون شرکت سنیان و شیعیان با هم امکان پذیر نبوده است. از نظر اهل تسنن نافله را با جماعت اقامه کردن بلاشکال است بویژه چنین نمازی که سنت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله نیز بوده است

5- در زمان خلافت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام عید غدیر با روز جمعه جمع شده بود نماز آن روز را به نماز عید مبدل کردند و خطبه ای را که ظاهراً تک خطبه، بوده به مانند جریان خطبه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله با مطالبی بسیار عالی پیش از ظهر، القاء فرمودند.

درباره جریان آن، روز مستنداً رسیده است که «وَجَعَلَ صَلَاةَ جُمُعَتِهِ صَلَاةَ عِيدِهِ» به جای نماز جمعه نماز عید خواندند.

شایان ذکر است که بر اساس این، نقل حضرت امیرالمؤمنین امام

علی علیه السلام در سال گشت غدیر که با روز جمعه جمع شده بود نماز جمعه نخواندند این برنامه یعنی این که غدیر هم مانند روزهای فطر و قربان است که میتوان نماز جمعه را نخواند (1)

6 - حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام در یک خطبه در ضمن بیان ویژگیهای غدیر تصریح فرمودند که «أَمَرَنِي بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَسُولُ خُدا مَرَّ بِهَ اِینِ بَرنامِه بِا اِینِ کِیفِیتِ فَرمانِ دادِ» آنگاه در سال روز غدیر، نماز عید را بر پاداشتند. از این مفاد استفاده می شود که دستور اقامه نماز باجماعت در روز غدیر، با آن کیفیات و خصوصیات، به فرمان حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله بوده است.

بسیار بجاست که مردم آن را به صورت سنت پایدار حفظ کنند.

7- ظاهراً میتوان به تاسی از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام این نماز را تنها با یک خطبه اقامه کرد

8- در صورتی که روز جمعه با روز عید غدیر جمع شود میتوان نماز جمعه را ترک کرد و به همان نماز عید غدیر اکتفا کرد، آن گونه که در مورد جمع روز جمعه و عید فطر و یا، قربان به نماز عید فطر یا

ص: 10

1- مصباح المتهجد، شیخ طوسی رحمه الله ص 752.

نماز قربان بسنده می.شود

9 - ظاهراً پس از نماز هنوز ظهر هم نشده بود مردم متفرق شدند و به منازل خود یا دوستانشان رفتند. حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام با برخی از همراهان و نمازگزاران به منزل فرزندشان حضرت امام حسن علیه السلام تشریف بردند.

10 - شایسته است مردم در این روز خجسته، برنامه های صله رحم و مراسم دید و بازدیدها را افزایش دهند عقد اخوت نیز در این روز منصوص است.

ص: 11

اثبات مشروعیت جماعت در نماز عید غدیر

از موضوع های بسیار مهم در مباحث فقهی نماز نمازهایی است که برگزاری جماعت در آنها مشروع است.

بحث نماز جماعت درباره مواردی است که برگزاری جماعتی آنها مشروع است از نظر شیعه برای برگزاری نماز به صورت جماعت باید دلیل شرعی وجود داشته باشد.

حضرت رسول صلی الله علیه و آله در روز عید غدیر نمازی را قبل از ظهر و پیش از خطبه غدیر به جماعت خواندند. حضرت امیر علیه السلام، نیز این نماز را به جماعت خواندند و فرمودند:

«أَمَرَنِي بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ» صلی الله علیه و آله

فعل رسول الله صلی الله علیه و آله و حضرت امیر علیه السلام، دلیل شرعی ما برای اقامه نماز غدیر به جماعت است.

ص: 12

در کتابهای فقهی این نماز را «صلاة الغدير» نام نهاده اند فقها در مشروعیت برگزاری این نماز به جماعت دو گروه اند:

1- برخی از آنان معتقدند برگزاری این نماز به جماعت مشروع است.

2- عده ای دیگر به جماعت بر پا کردن این نماز را محل اشکال می دانند.

نیز در چگونگی نماز روز عید غدیر (صلاة الغدير) فقها سه دسته اند:

1- عده ای برای عید سعید غدیر نمازی مفصل- آن هم نیم ساعت قبل از ظهر- بیان کرده اند شکل نماز این چنین است یک حمد و ده بار توحید و ده بار آية الكرسي و ده بار سوره قدر

2- برخی از فقهای بزرگوار افزون بر آن نماز طولانی به صورت، انفرادی دو رکعت نماز دیگر را به صورت جماعت گفته اند.

3- عده ای دیگر همان نماز طولانی را به صورت جماعت بیان

کرده اند و گفته اند پس از آن که با جماعت اقامه شد توسط امام جماعت خطبه کوتاهی مشتمل بر حمد و ثنای الهی و صلوات بر محمد و آلش علیهم السلام و آگاه کردن بر عظمت و حرمت این روز بیان گردد. (عروة الوثقی، صلاة الغدير)

البته بعید است که نمازی که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله در غدیر اقامه فرمودند به این گونه طولانی باشد ظاهراً همانند نافله های دو رکعتی که با تک سوره محقق می شود بوده است (که همین مقدار قدر متیقن است که میتوان به عنوان نافله انجام داد).

از سوی دیگر دو رکعت نماز به همین کیفیت، مختصر در روز غدیر، رسیده و منصوص است. ظاهراً همان دو رکعت را میتوان با جماعت خواند هر چند بعضی این گونه تعبیر کرده اند که در رکعت اول سوره قدر و رکعت دوم سوره توحید، ولی همین تعیین نیز بر اساس اطلاقات و عمومات بوده است. بر این اساس میتوان همان دو رکعت را با هر سوره ای که مورد نظر باشد انجام داد و گویا این همان دو رکعت نمازی است که پس از آن صد مرتبه شکر خدا (شُکراً لله) در سجده و... نیز رسیده است.

دلایل جواز اقامه نماز غدیر به صورت جماعت

دلایل جواز اقامه نماز غدیر به صورت جماعت به شرح زیر است:

1 - پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله و سلم در روز هجدهم ذوالحجه پیش از ظهر قبل از خطبه مشهوری که درباره ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند، دو رکعت نماز اقامه کردند.

قسمتی از متن روایت از کتاب مقنعه شیخ مفید قدس سره چنین است:

شیخ مفید رحمه الله در کتاب مقنعه (1) نقل کرده که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله امر فرمود تا مردم برای نماز جماعت در آن روز جمع شوند:

يُنَادِي بِالصَّلَاةِ جَامِعَةً ، فَاجْتَمَعَ سَائِرُ مَنْ كَانَ مَعَهُ مِنَ الْحَاجِّ وَمَنْ تَبِعَهُمْ

وَاجْتَمَعَ جُمْهُورُ أُمَّتِهِ ، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَقَى الْمِنْبَرَ

ص: 15

1- باب صلاة الغدير و أصله، ص 203، چاپ جامعه مدرسین و صفحه 34، چاپ قدیم

حضرت صلی الله علیه و آله سلم امر و دستور فرمودند برای نماز جمعی (و با جماعت) ندا کنند و با عنوان «الصَّلَاةُ جَامِعَةٌ» ندا برای جماعت مردم صورت گرفت.

آنگاه از حاجیان و غیر آنان برای نماز جمع شدند... و مُعْظَمِ اُمَّتِ اِشْ تَجْمَعُ کردند

در پی، اجتماع، حضرت دو رکعت (با آنان) اقامه کردند و سپس بالای منبر رفتند. شیخ الاسلام مفید قدس سره آن قدر بر این مطلب قاطع بوده که در میدان بغداد نماز غدیر را با هزاران نفر از مردم (شیعه و سنی) اقامه کرده است.

بخشی از متن این، روایت از همین، کتاب در رساله توضیح المسائل تحلیلی ذکر شده است. (1)

نمازی که حضرت خواندند، با ندای «الصَّلَاةُ جَامِعَةٌ» بوده است، نه با اذان که برای نماز فریضه است. از این استفاده میشود که این گونه برپایی نماز جماعت مربوط به نماز مستحبی روز عید غدیر بوده است.

ص: 16

اساساً عنوان «الصَّلَاةُ جَامِعَةٌ»، برای نماز مستحبی استسقاء (نماز برای طلب باران) معمول بوده است؛ زیرا در همان کتاب مقنعه شیخ مفید قدس سره درباره نماز استسقاء آمده است: «نُودِيَ فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ جَامِعَةً»⁽¹⁾.

2 - در کتاب ارشاد شیخ مفید قدس سره آمده است، حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله در مکان غدیر خم امر فرمودند که ندا شود تا مردم برای نماز جماعت در آن روز تجمع کنند

ثُمَّ أَمَرَ مُنَادِيَهُ فَنَادَى فِي النَّاسِ «الصَّلَاةُ جَامِعَةٌ»، فَاجْتَمَعُوا مِنْ رِحَالِهِمْ...

ثُمَّ رَفَى الْمُنْبَرِ وَدَعَى [صلى الله عليه و آله] أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَرَفَى مَعَهُ حَتَّى قَامَ عَنْ يَمِينِهِ، ثُمَّ خَطَبَ النَّاسَ... ثُمَّ نَزَلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ وَقْتُ الظُّهْرِ، فَصَلَّى رُكْعَتَيْنِ، ثُمَّ زَالَتِ الشَّمْسُ، فَأَذَّنَ مُؤَذِّنُهُ لِبَلْوَةِ الْفَرَضِ، فَصَلَّى بِهِمُ الظُّهْرَ...»⁽²⁾

سپس فرمان داد تا منادی خویش در میان مردم ندا کند (و با صدای

ص: 17

1- باب صلاة الغدير و أصله، ص 207، چاپ جدید.

2- الإرشاد ج ، الباب الثاني في اخبار أمير المؤمنين عليه السلام، ص 165-166

بلند و فریادگونه ابلاغ کند:) نماز با جماعت آنگاه مردم جمع شدند [قسمت دیگر این مطلب در روایت مقنعه ذکر شده است]:

آنگاه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام را فراخواند و بر چیزی که شبیه به منبر درست شده بود بالا رفتند حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در طرف راست آن حضرت ایستاد سپس آن خطبه مشهور را برای مردم بیان فرمودند... آن گاه حضرت صلی الله علیه و آله فرود آمدند نزدیک ظهر بود پس دو رکعت به جا آوردند ظهر شد و مؤذن آن حضرت برای نماز ظهر اذان گفت و حضرت با آنان نماز ظهر را اقامه فرمودند

3- شیخ مفید رحمه الله بنابر نقل مرحوم فقیه عظیم الشأن حضرت آیه الله العظمی آفاضیاء الدین عراقی قدس سره این نماز را به جماعت اقامه کردند

که در مقدمه به آن اشاره شد

تُشَرِّعُ فِي صَلَاةِ الْغَدِيرِ.... صَلَّى الْمُفِيدُ هَذِهِ الصَّلَاةَ فِي مِيقَانِ بَغْدَادِ بِالْوُفِيِّ مِنَ النَّاسِ؛ جماعت در نماز غدیر مشروع است (مورد امضای شرع است).... همانا شیخ مفید قدس سره این نماز عید غدیر را در میدان

ص: 18

بغداد با هزاران نفر از مردم به جماعت برگزار کردند.⁽¹⁾

مرحوم فقیه ابو الصلاح حلبی رحمه اله در کتاب خود به نام الکافی فی الفقه، می نویسد: وَ مِنْ وَكَيْدِ السُّنَّةِ اِقْتِدَاءً بِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ آله... إِمَامُ الْجَمَاعَةِ (2) از سنتهای مؤکد جماعت در غدیر است؛ زیرا در اجرای این برنامه اقتدا و تأسی به حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله است که باجماعت دو رکعت نماز در روز غدیر را اقامه فرمودند

4- کتب مهم تاریخی نقل کرده اند که در روز عید غدیر خم پیامبر صلی الله علیه و آله قبل از ظهر و پیش از خطبه مشهور غدیر، دو رکعت نماز به جماعت با شرکت حاجیان که از حج بر میگشتند و غیر آنان اقامه کردند.

5- حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در زمان حکومت شان در روز جمعه ای که با روز عید غدیر منطبق شده بود نماز عید غدیر را به جماعت خواندند. حضرت امام رضا علیه السلام این اقامه نماز عید غدیر به جماعت از سوی حضرت امیر علیه السلام را برای برخی از موالیان نقل

ص: 19

1- شرح تبصره، ج 2، ص 201، چاپ جامعه مدرسین

2- الکافی فی الفقه، ص 160

فرموده و آشکار کردند.

در کتاب مصباح المتهدجد در اعمال روز عید غدیر و بخشی از آن روایت در کتاب وسایل الشیعه در باب فضیلت روزه روز عید غدیر وارد شده است.

6- بر اساس آن چه در بیان حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمده فرمود: «أَمَرَنِي بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ (اشاره به عظمت و... تا نماز جماعت آن روز)

7- از سوی بعضی از فقها در مشروعیت جماعت در نماز، غدیر ادعای اجماع شده است

8- قدماء، مبنی بر جواز جماعت در «صلاة الغدير» فتواداده اند.

مانند ابو الصلاح حلبی قدس سره در کتاب کافی و ابن زهره در الغنية و حلبی در اشاره السبق(1)

9- شهرت: در این باره از فقهای بزرگ در امتداد کلام شیخ مفید قدس سره و دیگران شهرت نقل شده است حضرت آیه الله العظمی محقق و اردبیلی قدس سره فرموده است: «وَالْمَشْهُورُ بَيْنَ الْأَصْحَابِ، جَوَازُ فِعْلِهَا جَمَاعَةً؛

ص: 20

1- الكافي في الفقه، ص 106؛ غنية النزوع اشاره السبق ص 120.

جواز خواندن نماز عید غدیر به جماعت میان اصحاب و علمای شیعه مشهور است»⁽¹⁾

در امتداد کلمات، سابقان علامه حلی قدس سره در قواعد و شهید اول قدس سره در لمعه، که فرموده است: «إلا في الإستسقاء و العیدین... وَ الْغَدِيرِ⁽²⁾» که بنای آن شهید بزرگوار در این کتاب ذکر مشهورات بوده است؛ زیرا در آخر کتاب تصریح فرموده است.

10 - سیره عملی برخی از علمای و فقهای سلف مانند شیخ مفید رحمه الله اقامه این نماز در روز غدیر به جماعت بوده است. شواهد و ادله دیگری از آن جمله «قاعده تسامح در ادله سنن» یا «قاعده توسعه و سماع یا تسامع در ادله سنن» میتوان در این مورد آورد ولی به همین ده محور تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ و اکتفا می شود.

ص: 21

1- مجمع الفائدة والبرهان في شرح إرشاد الأذهان، ج 3، ص 32

2- اللعة الدمشقية، فصل 11 در نماز جماعت، ص 317

تقدم و تأخیر در خطبه و نماز

طبق روایات منقول در نماز عید غدیر توسط پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آن حضرت، ابتداء، نماز را اقامه فرمودند و سپس به منبر رفتند و خطبه را خواندند. در نقل خطبه امیر المؤمنین علیه السلام است که ابتدا خطبه را خواندند و سپس نماز جمعه خود را نماز عید قرار دادند

از این دو عمل معصومان علیهما السلام به دست می آید که در نماز عید غدیر (صلاة الغدير) هم میتوان، ابتدا نماز را خواند و بعد خطبه را و هم میتوان، ابتدا خطبه را خواند و بعد نماز را نیز میتوان با خطبه های نماز استسقاء در آمیخت. بدین گونه که در آغاز خطبه ای به عنوان غدیر آن گاه نماز غدیر و پس از آن خطبه ای به عنوان نماز غدیر و استسقاء، سپس نماز استسقاء و بعد خطبه ای دیگر ظاهراً تقدم و تأخر در خطبه های نماز استسقاء مجاز است؛ زیرا، به مانند نماز جمعه، خطبه ها مکان و منزله دو رکعت را ندارد همچنین آنچه در نوعی تعیین در تأخر خطبه های نمازهای عید فطر و قربان رسیده است در این مقام وجود ندارد. بر این اساس جواز تقدم و تأخر خطبه موافق قاعده و اصالة الجواز است.

علنی کردن خطبه غدیر و نماز آن روز از ناحیه حضرت امام رضا علیه السلام

خطبه شریف حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز عید غدیر از ناحیه حضرت ثامن الحجج علیه السلام به دیگران رسیده است به نظر میرسد در زمان ائمه معصوم علیهم السلام قبل از آن بزرگوار زمینه ای برای نقل این قضیه نبود؛ زیرا تا حدود یک قرن قبل مطهر حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام مخفی بود و تا اواخر زمان حکومت بنی امیه در بعضی از محافل، سَبِّ آن حضرت هم میکردند

در زمان حضرت امام رضا علیه السلام - که به حسب ظاهر حکومت، وقت با آن حضرت موافق بوده است - زمینه علنی کردن برنامه نماز غدیر حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام پدید آمد.

بر این اساس آن حضرت علیه السلام در روز عید غدیر به دوستان و موالیان، خود جریان غدیر و نماز غدیر را که از سوی حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام اقامه شد بیان فرمودند.

شایان ذکر است که حضرت امام رضا علیه السلام براساس همین خطبه

نورانی حقایقی را درباره عید غدیر و آثار آن از آن جمله روزه آن روز را از نظر عبادت الهی و آثار اجتماعی و سیاسی و... تبیین فرمودند.

گویی آن خطبه را به تناسب زمان خود شرح و بسط داده اند.

اگر شرایط مقتضی بود چه بسا نماز آن روز را نیز با جماعت اقامه می فرمودند(1)

ص: 24

1- اگر بانی خیری پیدا شود مسایل فقهی نماز غدیر و خطبه حضرت رسول صلی الله علیه و آله در غدیر خم و خطبه حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام در روز عید غدیر و بیان و حدیث حضرت امام رضا علیه السلام در شعاع خطبه حضرت علی علیه السلام منتشر می گردد

اشاره ای کوتاه به جواز جماعت نماز در روز عید غدیر از زاویه ای دیگر

مطلب اول - بر اساس روایت شیخ مفید رحمه الله در کتاب المقتنعه نماز جماعتی در روز عید غدیر - قبل از نصب حضرت به امامت و خلافت یعنی قبل از خطبه های رسول اکرم صلی الله علیه و آله - در همان منطقه بر پا شد .

با دقت در روایت و ادله دیگر درباره آن، روز مثل آن که خطبه حضرت قبل از ظهر خوانده شده است و نماز قبل از خطبه بوده است فهمیده میشود که آن، نماز ظهر نبوده است

جریان نصب حضرت امیر علی علیه السلام قبل از زوال ظهر بوده است.

پس نمیتواند نماز ظهر باشد حتی اگر از نظر اصولی هم بررسی کنیم اصل عدم زوال است و حتی بسیاری از فقهای عظام نماز عید غدیر را نزدیک زوال دانسته اند و به آن هم تصریح و مصرانه بیان کرده اند.

ص: 25

دیگر این که عبارت «يُنَادِي بِالصَّلَاةِ جَمِيعَةً» در مقام دعوت مردم به نماز خاصی است.

گویی تأسیس برنامه است گرنه اگر مقصود نماز ظهر بود به مؤذن امر به اذان میفرمود

مطلب دوم - در به فرادا خواندن نماز عید غدیر در روز عید غدیر بحثی نیست، بلکه سخن در جماعت آن است. در روایت هم آمده است که حضرت رسول اعظم صلی الله علیه و آله دو رکعت نماز در آن روز به جماعت خواندند و آنگاه خطبه خواندند.

مطلب سوم- تعداد زیادی از فقها استحباب جماعت را در نماز عید غدیر ذکر کرده اند.

ص: 26

سخنی درباره نماز عید فطر و قربان و ارتباط آنها با نماز عید غدیر

محور اول - فلسفه حقیقی صلاة العیدین، اجتماع مسلمانان است و این که هر چه باشکوه تر برگزار شود و نوعی عظمت اسلام و مسلمانان آشکار گردد و دین اسلام دین اجتماعی و سیاسی و فرهنگی و.... معرفی شود.

بنابر این هر چه در باشکوه برگزار شدن صلاة العیدین اثر دارد و به عظمت آن می افزاید باید انجام داد تا جایی که میتوان گفت زنان حائض نیز میتوانند در این اجتماع شرکت کنند با این کیفیت که در اجتماع حضور پیدا میکنند ولی به نماز نمی ایستند و تنها خطبه ها را می شنوند.

محور دوم- باشکوه برگزار کردن در صلاة الغدیر وصلاة الاستفساء نیز جاری است، یعنی باشکوه برگزار کردن آن دو به عظمت اسلام میافزاید و اجتماعی باشکوه ترتیب میدهد و اسلام و

مسلمانان را سرفراز می‌کند.

محور سوم - در مورد خواندن نماز عیدین این پرسش مطرح است که «آیا اقامه در مسجد بهتر است یا زیر فضای آسمان، مانند صحرا یا میدان عمومی؟»

به طور اجمال می‌گوییم اقامه آن در صحرا برای تأثیر بیشتر و این که آشکار تر باشد، صورت می‌گیرد در اقامه آن باید ملاحظه کرد که کدام محل سبب میشود که نماز باشکوه تر برگزار شود و تأثیر بیشتری دارد.

محور چهارم - درباره بحث تکبیر در عیدین است

در سوره مبارک، احزاب، آیه 41 و 42 آمده است:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا * وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا».

در این آیه یک دستور حکمی وجود دارد آن این است که صبح و شام اهل ایمان یاد خدا کنند و ذکر الهی بگویند

بنابراین صبح که برای نماز عید می‌آید ذکر خدا بگویید. با این کار به این دستور قرآنی عمل شده است.

ص: 28

نماز باران و استسقاء

نماز باران را میتوان به جماعت خواند. مستحب است پس از سه روز روزه داری نماز باران خوانده شود کیفیت آن مانند نماز عید است.

در قنوتها برای بارش باران دعا شود

پس از نماز، امام جماعت بر منبر قرار میگیرد و به سمت قبله صد مرتبه الله اکبر و به طرف راست صد مرتبه سبحان الله، و به ناحیه چپ صد مرتبه لا إله الا الله، سپس رو به مردم صد مرتبه الحمد لله با صدای بلند گفته شود

صد بار استغفار نیز مناسب است. همگان دعا میکنند

سپس امام جماعت میتواند (مجاز است) به ایراد خطبه پردازد(1)

ص: 29

1- توضیح المسائل تحلیلی معظم له (أساس المسائل و الاحکام)، ص 246

اقامه نماز عید سعید غدیر

یکی از سنت های ریشه دار اسلامی، برپایی نماز عید سعید غدیر با جماعت است.

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله این نماز را اقامه کردند و حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام در روز عید غدیر که با روز جمعه مطابق گردیده بود به جای نماز جمعه نماز عید غدیر را با جماعت اقامه فرمودند.

نماز عید غدیر به جماعت مورد فتوای فقهای برجسته اسلام مانند شیخ الاسلام مفید قدس سره که این نماز را در میدان بغداد با هزاران نفر از شیعه و سنی با جماعت اقامه کرده اند.

از مراجع عصر حاضر، حضرات آیات عظام

بهجت، صافی، احمدی فقیه و... فتوا بر جواز جماعت در آن داده اند

فتوای حضرت آیه... العظمی بهجت قدس سره

«بعید نیست استحباب جماعت در نماز غدیر که به امید مطلوبیت خوانده شود.» (1)

فتوای حضرت آیه... العظمی احمدی فقیه مدظله

«بنا بر نقل و وجهی نماز روز عید غدیر با فرمان رسول اکرم صلی الله علیه و آله، در این روز پیش از ظهر، برای نماز جمعی (باجماعت)، مردم از حاجیان و دیگران جمع شدند سپس با اجتماع مُعْظَمِ اُمَّتِ، حضرت، دو رکعت خواندند آنگاه بر منبر بالا رفتند و آن خطبه گران سنگ را القاء فرمودند.

اجتماع مردم در این عید مناسب است و امام جماعت مجاز است با اقامه دو رکعت به صورت جماعت (هر چند به مانند نماز صبح با قنوتی شامل بر خواسته های دعاگونه) خطبه را (گرچه با تک خطبه جامع باشد) با آن محتوا و همان شیوه القا کند اجرای این برنامه تأسی به سنت حضرت نبی خاتم (صلی الله علیه و آله) است.» (2)

ص: 31

1- توضیح المسائل معظم له، مسأله 1132، ص 222

2- توضیح المسائل معظم له، حکم شرعی 849، مسأله 6، ص 246

در عید سعید غدیر خم 1430 هـ-ق، مطابق با 1388 هـ-ش، عالم ربانی و فقیه صمدانی، محقق مدقق عالم عامل مجتهد نیکو سرشت حضرت آیه... العظمی حاج میرزا محمد حسن احمدی فقیه یزدی قدس سره نسبت به برپایی نماز عید سعید غدیر با جماعت که در واقع احیای یکی از سنتهای ریشه دار اسلامی بود در شهر یزد همت نمودند.

علاوه بر این عمل مهم خواندن نماز باران و اجابت آن از سوی خداوند سبحان مهر تأییدی بود بر آسمانی شدن آن عالم ربانی که مردم متدین و عزیز استان یزد خاطره آن روزهای بیاد ماندنی را با چشمانی اشکبار و دلی پر غصه از فقدان آن فقیه و مجتهد برجسته، سینه به سینه منتقل میکنند.

امید آن داریم تا با همت متدینین و دوست داران و شیفتگان اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) و با عزمی بیش از پیش اهداف عالی آن عالم، دلسوز در جهت نشر احکام الهی و معارف اسلامی محقق گشته تا تشنگان معارف اسلامی سیراب گردند. بمنه و لطفه.

قم المقدسه - جوار بارگاه ملکوتی حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام)

مجتمع علوم دینی حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آبادی - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

